

ईएसबीसी/एसईबीसी आरक्षण रद्द झाल्याने
अधिसंख्य पदावर नियुक्ती देण्यात
आलेल्या उमेदवारांना जातवैधता
प्रमाणपत्राची आवश्यकता नसल्याची
पुष्टी मिळणेबाबत..

महाराष्ट्र शासन
सामान्य प्रशासन विभाग

शासन परिपत्रक क्रमांक : संकीर्ण-२०२३/प्र.क्र.५२/१६-क

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२.
दिनांक : ३१ ऑगस्ट, २०२३.

- संदर्भ : १. महाराष्ट्र अधिसंख्य पदांची निर्मिती व निवड केलेल्या उमेदवारांची नियुक्ती अधिनियम, २०२२
(सन २०२२ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्र.४५)
२. सामान्य प्रशासन विभाग, शासन निर्णय क्र.बीसीसी ११२२/प्र.क्र.१२८/१६-ब, दि.२९.९.२०२२
३. महाराष्ट्र अधिसंख्य पदांची निर्मिती व निवड केलेल्या उमेदवारांची नियुक्ती (सुधारणा)
अधिनियम, २०२२
४. सामान्य प्रशासन विभाग, शासन निर्णय क्र.बीसीसी ११२२/प्र.क्र.१२८/१६-ब, दि.३१.९.२०२३

प्रस्तावना :-

मा. सर्वोच्च न्यायालयाने दि.०५.०५.२०२१ रोजी सामाजिक व शैक्षणिकदृष्ट्या मागास प्रवर्ग (एसईबीसी) आरक्षण अधिनियम, २०१८ अवैध ठरवून मराठा आरक्षण रद्द केल्यामुळे शैक्षणिक व सामाजिकदृष्ट्या मागासवर्ग (ईएसबीसी) आरक्षण अधिनियम, २०१४ व सामाजिक व शैक्षणिकदृष्ट्या मागास प्रवर्ग (एसईबीसी) आरक्षण अधिनियम, २०१८ अनुसार दि.०९.०९.२०२० पूर्वी अंतिम निवड झालेल्या/ अंतिम शिफारस झालेल्या परंतू नियुक्ती मिळू न शकलेल्या सर्व प्रवर्गाच्या उमेदवारांसाठी महाराष्ट्र अधिसंख्य पदांची निर्मिती व निवड केलेल्या उमेदवारांची नियुक्ती अधिनियम, २०२२ व महाराष्ट्र अधिसंख्य पदांची निर्मिती व निवड केलेल्या उमेदवारांची नियुक्ती (सुधारणा) अधिनियम, २०२२ पारीत करण्यात आला आहे. त्यानुसार १५५३ अधिसंख्य पदांवरील पात्र उमेदवारांना नियुक्ती देणेबाबतच्या सूचना संदर्भाधीन क्र.२ व क्र.४ येथील शासन निर्णयान्वये संबंधित विभागांना देण्यात आलेल्या आहेत. तथापि, ईएसबीसी व एसईबीसी प्रवर्गातून अधिसंख्य पदावर नियुक्त झालेल्या उमेदवारांकडे जातवैधता प्रमाणपत्र सादर करण्याची मागणी संबंधित विभाग/अधिनस्त कार्यालयांकडून होत आहे. याबाबत संबंधित मंत्रालयीन विभाग/अधिनस्त कार्यालये यांना सूचना देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन आहे.

परिपत्रक-

उपरोक्त संदर्भाधीन क्र. १ व क्र. ३ येथील अधिनियमान्वये एकूण १५५३ अधिसंख्य पदे निर्माण करून अधिसंख्य पदांवरील पात्र उमेदवारांना नियुक्ती देणेबाबतच्या सूचना संदर्भाधीन क्र.२ व क्र.४ येथील शासन निर्णयान्वये संबंधित विभागांना देण्यात आलेल्या आहेत. अधिसंख्य पदावर नियुक्ती देण्यात आलेल्या १५५३ उमेदवारांपैकी काही उमेदवारांची नियुक्ती शैक्षणिक व सामाजिकदृष्ट्या मागास वर्ग (ईएसबीसी) व सामाजिक व शैक्षणिकदृष्ट्या मागास वर्ग (एसईबीसी) प्रवर्गातून झालेली आहे. ईएसबीसी आरक्षण अधिनियम, २०१४ हा अधिनियम निरसित करून एसईबीसी आरक्षण अधिनियम, २०१८ पारित करण्यात आला आहे. तथापि, मा.सर्वोच्च न्यायालयाने सिव्हिल अपील क्र.३१२३/२०२० मध्ये दि.०५.०५.२०२१ रोजी दिलेल्या निर्णयान्वये एसईबीसी आरक्षण रद्द केले आहे. सद्यःस्थितीत एसईबीसी आरक्षण अस्तित्वात नाही. त्यामुळे शैक्षणिक व सामाजिकदृष्ट्या मागास वर्ग (ईएसबीसी) व सामाजिक व शैक्षणिकदृष्ट्या मागास (एसईबीसी) वर्गामधून अधिसंख्य पदावर नियुक्त्या देण्यात आलेल्या उमेदवारांना त्यांची सेवा पुढे सुरु ठेवण्यासाठी शैक्षणिक व सामाजिकदृष्ट्या मागास वर्ग (ईएसबीसी) व सामाजिक व शैक्षणिकदृष्ट्या मागास (एसईबीसी) वर्गाचे जात वैधता प्रमाणपत्र सादर करण्याची आवश्यकता नाही.

सबब, संबंधित प्रशासकीय विभागांनी व त्यांच्या अधिनस्त कार्यालयांनी ईएसबीसी व एसईबीसी वर्गामधून नियुक्ती देण्यात आलेल्या उमेदवारांकडून जात वैधता प्रमाणपत्राची मागणी करु नये. सदर बाब संबंधित विभागांनी स्वतंत्रपणे त्यांच्या अधिनस्त कार्यालयांच्या निर्दर्शनास आणावी.

सदर शासन परिपत्रक शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध असून त्याचा संगणक संकेतांक २०२३०८३११३०४३१४३०७ असा आहे. हे शासन परिपत्रक डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(सु.ए.आंधळे)
अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन.

प्रत,

- १) अपर मुख्य सचिव (सेवा), सामान्य प्रशासन विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- २) अपर मुख्य सचिव (वित्त), वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- ३) अपर मुख्य सचिव (महसूल), महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई

- ४) अपर मुख्य सचिव (गृह), गृह विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- ५) अपर मुख्य सचिव (राजश), गृह विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- ६) अपर मुख्य सचिव, आदिवासी विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- ७) अपर मुख्य सचिव (कृषि), कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- ८) अपर मुख्य सचिव, सार्वजनिक बांधकाम विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- ९) प्रधान सचिव (नवि-१), नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- १०) प्रधान सचिव (नवि-२), नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- ११) प्रधान सचिव, ग्रामविकास व पंचायत राज विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- १२) प्रधान सचिव (वने), महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- १३) प्रधान सचिव (उद्योग), उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- १४) प्रधान सचिव (ऊर्जा), उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- १५) प्रधान सचिव, शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- १६) सचिव, वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- १७) निवडनस्ती-१६-क.